

A4. Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση, τη λέξη Σωστό, αν η πρόταση είναι σωστή, ή τη λέξη Λάθος, αν η πρόταση είναι λανθασμένη.

α) Ισχύει ότι $\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{\eta\mu x}{x} = 1$.

β) Η γραφική παράσταση μιας πολυωνυμικής συνάρτησης περιττού βαθμού έχει πάντοτε οριζόντια εφαπτομένη.

γ) Για κάθε συνάρτηση f , η οποία είναι συνεχής σε ένα διάστημα Δ και γνησίως αύξουσα στο Δ , ισχύει ότι $f'(x) > 0$ σε κάθε εσωτερικό σημείο x του Δ .

δ) Αν η $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ είναι μία «ένα προς ένα» ("1-1") συνάρτηση, τότε οι γραφικές παραστάσεις C και C' των συναρτήσεων f και f^{-1} είναι συμμετρικές ως προς την ευθεία $y = x$ που διχοτομεί τις γωνίες xOy και $x'Oy'$

ε) Αν f, g είναι δύο συναρτήσεις και ορίζονται οι $f \circ g$ και $g \circ f$, τότε αυτές δεν είναι υπογρεωτικά ίσες.

Απάντηση

α) Λάθος β) Λάθος γ) Λάθος δ) Σωστό ε) Σωστό

Θέμα Β

Δίνεται η συνάρτηση $g: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ με τύπο $g(x) = \frac{4 - e^{2x}}{e^x}$ και η συνάρτηση $h: (0, +\infty) \rightarrow \mathbb{R}$ με τύπο $h(x) = \ln x$

B1. Να προσδιορίσετε τη συνάρτηση $f = g \circ h$.

(Μονάδες 5)

Απάντηση

Είναι $A_f = \{x \in D_h / h(x) \in D_g\} = \{x > 0 / \ln x \in \mathbb{R}\} = (0, +\infty)$.

$$\text{Για } x > 0 \quad f(x) = (g \circ h)(x) = g(h(x)) = \frac{4 - e^{2h(x)}}{e^{h(x)}} = \frac{4 - e^{2 \ln x}}{e^{\ln x}} = \frac{4 - e^{\ln x^2}}{x} = \frac{4 - x^2}{x}, x > 0$$

B2. i) Να μελετήσετε τη συνάρτηση f ως προς την μονοτονία.

(μονάδες 4)

ii) Να αποδείξετε ότι $\frac{4 - \pi^2}{4 - e^2} > \frac{\pi}{e}$.

(μονάδες 4)

(Μονάδες 8)

Απάντηση

$$\text{i) Για } x > 0: f'(x) = \left(\frac{4 - x^2}{x} \right)' = \frac{(4 - x^2)' \cdot x - (4 - x^2) \cdot (x)'}{x^2} = \frac{-2x^2 - 4 + x^2}{x^2} = \frac{-x^2 - 4}{x^2} = -\frac{x^2 + 4}{x^2} < 0$$

άρα $f \searrow (0, +\infty)$

$$\text{ii) Ισχύει ότι } \pi > e \Leftrightarrow f(\pi) < f(e) \Leftrightarrow \frac{4 - \pi^2}{\pi} < \frac{4 - e^2}{e} \Leftrightarrow \frac{4 - \pi^2}{4 - e^2} > \frac{\pi}{e}$$

B3. Να βρείτε τις ασύμπτωτες της γραφικής παράστασης της f.**(Μονάδες 6)****Απάντηση**

$\lim_{x \rightarrow 0^+} f(x) = \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{4-x^2}{x} = \lim_{x \rightarrow 0^+} \left(\frac{1}{x} \cdot (4-x^2) \right) = +\infty$ άρα η $x=0$ είναι κατακόρυφη ασύμπτωτη της γραφικής παράστασης της f.

$\lim_{x \rightarrow +\infty} f(x) = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{4-x^2}{x} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{-x^2}{x} = \lim_{x \rightarrow +\infty} (-x) = -\infty$ άρα η γραφική παράσταση της f δεν έχει οριζόντια ασύμπτωτη.

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{f(x)}{x} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{4-x^2}{x^2} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{-x^2}{x^2} = -1 = \lambda$$

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} [f(x) - \lambda x] = \lim_{x \rightarrow +\infty} [f(x) - (-1)x] = \lim_{x \rightarrow +\infty} [f(x) + x] = \lim_{x \rightarrow +\infty} \left[\frac{4-x^2}{x} + x \right]$$

$$= \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{4-x^2+x^2}{x} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{4}{x} = 0 = \beta$$

Άρα η $y = -x$ είναι πλάγια ασύμπτωτη της γραφικής παράστασης της f στο $+\infty$.

Ο

B4. Να υπολογίσετε το $\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{\text{συν}(1+x^2)}{f(x)}$.**(Μονάδες 6)****Απάντηση**

$$\left| \frac{\text{συν}(1+x^2)}{f(x)} \right| = \frac{|\text{συν}(1+x^2)|}{|f(x)|} \leq \frac{1}{|f(x)|} \text{ γιατί } |\text{συν}(1+x^2)| \leq 1 \text{ άρα}$$

$$-\frac{1}{|f(x)|} \leq \frac{\text{συν}(1+x^2)}{f(x)} \leq \frac{1}{|f(x)|} \text{ . Εφόσον } \lim_{x \rightarrow +\infty} f(x) = -\infty \text{ , θα έχουμε ότι } \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{1}{f(x)} = 0 \text{ άρα και}$$

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{1}{|f(x)|} = \lim_{x \rightarrow +\infty} \left(-\frac{1}{|f(x)|} \right) = 0 \text{ οπότε από το κριτήριο παρεμβολής } \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{\text{συν}(1+x^2)}{f(x)} = 0$$

Θέμα Γ

Δίνεται η συνάρτηση $f(x) = \begin{cases} x^2 - 3x + 3, & x < 1 \\ \frac{1}{x} + \alpha, & x \geq 1 \end{cases}$ όπου $\alpha \in \mathbb{R}$, για την οποία γνωρίζουμε επιπλέον

$$\text{ότι } \int_2^3 xf(x)dx = 1$$

Γ1. Να αποδείξετε ότι $\alpha = 0$.**(Μονάδες 4)****Απάντηση**

$$\int_2^3 xf(x)dx = 1 \Leftrightarrow \int_2^3 x \left(\frac{1}{x} + \alpha \right) dx = 1 \Leftrightarrow \int_2^3 (1 + \alpha x) dx = 1 \Leftrightarrow \left[x + \frac{\alpha x^2}{2} \right]_2^3 = 1 \Leftrightarrow 3 + \frac{9\alpha}{2} - 2 - \frac{4\alpha}{2} = 1$$

$$\Leftrightarrow 6 + 9\alpha - 4 - 4\alpha = 2 \Leftrightarrow 5\alpha = 0 \Leftrightarrow \alpha = 0.$$

Γ2. i) Να αποδείξετε ότι ορίζεται εφαπτομένη (ε) της γραφικής παράστασης της συνάρτησης f στο σημείο της με τετμημένη $x_0 = 1$. (μονάδες 4)

ii) Να βρείτε την εξίσωση της ευθείας (ε) και τη γωνία που σχηματίζει η (ε) με τον άξονα $x'x$. (μονάδες 4) (Μονάδες 8)

Απάντηση

$$i) \lim_{x \rightarrow 1^-} \frac{f(x) - f(1)}{x - 1} = \lim_{x \rightarrow 1^-} \frac{x^2 - 3x + 3 - 1}{x - 1} = \lim_{x \rightarrow 1^-} \frac{x^2 - 3x + 2}{x - 1} = \lim_{x \rightarrow 1^-} \frac{(x-1)(x-2)}{x-1} = \lim_{x \rightarrow 1^-} (x-2) = -1$$

$$\lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{f(x) - f(1)}{x - 1} = \lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{\frac{1}{x} - 1}{x - 1} = \lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{1 - x}{x(x-1)} = \lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{-(x-1)}{x-1} = -1$$

Άρα εφόσον $\lim_{x \rightarrow 1^-} \frac{f(x) - f(1)}{x - 1} = \lim_{x \rightarrow 1^+} \frac{f(x) - f(1)}{x - 1} = -1$, έχουμε ότι $f'(1) = -1$

ii) (ε) : $y - f(1) = f'(1)(x - 1) \Leftrightarrow y - 1 = -1(x - 1) \Leftrightarrow y = -x + 2$, επομένως $\lambda_\epsilon = -1 \Leftrightarrow \epsilon\phi\omega = -1 \Leftrightarrow \omega = 135^\circ$ αφού $0 \leq \omega < 90^\circ$ ή $90^\circ < \omega < 180^\circ$.

Γ3. Να αποδείξετε ότι η συνάρτηση f είναι «ένα προς ένα» ("1-1") (μονάδες 3) και στη συνέχεια να βρείτε το σύνολο τιμών της (μονάδες 3). (Μονάδες 6)

Απάντηση

Για $x < 1$ η f είναι παραγωγίσιμη με παράγωγο $f'(x) = 2x - 3 < -1 < 0$.

Για $x > 1$ η f είναι παραγωγίσιμη με παράγωγο $f'(x) = -\frac{1}{x^2} < 0$.

1ος τρόπος: Η f είναι παραγωγίσιμη στο \mathbb{R} άρα και συνεχής επομένως $f \searrow \mathbb{R}$ άρα και 1-1.

Η f έχει σύνολο τιμών το $f(\mathbb{R}) = \left(\lim_{x \rightarrow +\infty} f(x), \lim_{x \rightarrow -\infty} f(x) \right) = (0, +\infty)$ γιατί $\lim_{x \rightarrow +\infty} f(x) = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{1}{x} = 0$ και

$$\lim_{x \rightarrow -\infty} f(x) = \lim_{x \rightarrow -\infty} (x^2 - 3x + 3) = \lim_{x \rightarrow -\infty} x^2 = +\infty.$$

2ος τρόπος: Η $f \searrow (-\infty, 1)$ και συνεχής άρα $f(A_1) = f((-\infty, 1)) = \left(\lim_{x \rightarrow 1^-} f(x), \lim_{x \rightarrow -\infty} f(x) \right) = (1, +\infty)$

Η $f \searrow [1, +\infty)$ και είναι συνεχής άρα $f(A_2) = f([1, +\infty)) = \left(\lim_{x \rightarrow +\infty} f(x), f(1) \right) = (0, 1]$

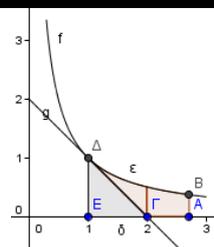
Εφόσον $f((-\infty, 1)) \cap f([1, +\infty)) = \emptyset$ και f γνησίως φθίνουσα σε καθένα από τα διαστήματα $(-\infty, 1)$, $[1, +\infty)$ τότε θα έχουμε ότι για κάθε $x_1, x_2 \in \mathbb{R}$ με $x_1 \neq x_2$ ισχύει $f(x_1) \neq f(x_2)$ άρα η f είναι 1-1 με σύνολο τιμών $f(\mathbb{R}) = (0, 1] \cup (1, +\infty) = (0, +\infty)$

Γ4. Έστω (ε) : $y = -x + 2$ η εξίσωση της εφαπτομένης του ερωτήματος Γ2. Να υπολογίσετε το εμβαδόν του χωρίου Ω που περικλείεται από τη γραφική παράσταση της f με $x \geq 1$, την ευθεία (ε), τον άξονα $x'x$ και την ευθεία $x = e$. (Μονάδες 7)

Απάντηση

$$1^{ος} \text{ τρόπος: } E(\Omega) = \int_1^e |f(x)| dx - (\Delta E\Gamma) = \int_1^e \frac{1}{x} dx - \frac{1}{2} (\Delta E)(E\Gamma) =$$

$$= \left[\ln|x| \right]_1^e - \frac{1}{2} = \ln e - \ln 1 - \frac{1}{2} = 1 - \frac{1}{2} = \frac{1}{2} \text{ τ.μ.}$$

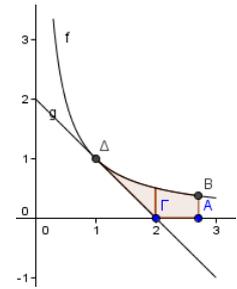

2ος τρόπος: Για $x > 1$ η f' είναι παραγωγίσιμη με $f''(x) = \left(-\frac{1}{x^2}\right)' = \frac{2}{x^3} > 0$ άρα η f είναι κυρτή στο $[1, +\infty)$.

Άρα $f(x) \geq -x + 2 \Leftrightarrow f(x) + x - 2 \geq 0$, για κάθε $x \geq 1$.

$$E(\Omega) = \int_1^2 |f(x) + x - 2| dx + \int_2^e |f(x)| dx = \int_1^2 \left(\frac{1}{x} + x - 2\right) dx + \int_2^e \frac{1}{x} dx =$$

$$= \left[\ln|x| + \frac{x^2}{2} - 2x \right]_1^2 + \left[\ln|x| \right]_2^e = \ln 2 + 2 - 4 - \frac{1}{2} + 2 + 1 - \ln 2 = \frac{1}{2} \text{ τ.μ.}$$

Θέμα Δ

Δίνεται η συνάρτηση $f : (0, 2) \rightarrow \mathbb{R}$ με τύπο $f(x) = \ln(2-x) - \frac{1}{x} + \kappa$, όπου $\kappa \in \mathbb{R}$

για την οποία ισχύει: $\lim_{x \rightarrow 1} \frac{f(x) - 2x}{x-1} = \ell \in \mathbb{R}$.

Δ1. Να αποδείξετε ότι $\kappa = 3$.

(Μονάδες 4)

Απάντηση

Έστω η συνάρτηση $g(x) = \frac{f(x) - 2x}{x-1}$, $x \in (0, 1) \cup (1, 2)$ με $\lim_{x \rightarrow 1} g(x) = \ell \in \mathbb{R}$

Για κάθε $x \in (0, 1) \cup (1, 2)$ είναι $f(x) = (x-1)g(x) + 2x$ άρα

$$\lim_{x \rightarrow 1} f(x) = \lim_{x \rightarrow 1} [(x-1)g(x) + 2x] \Leftrightarrow -1 + \kappa = 2 \Leftrightarrow \kappa = 3$$

Δ2. Να αποδείξετε ότι η εξίσωση $f(x) = 0$ έχει ακριβώς δύο ρίζες x_1, x_2 με $x_1 < 1 < x_2$ (μονάδες 4)

και στη συνέχεια να αποδείξετε ότι $x_1 < \frac{1}{3}$ (μονάδες 2).

(Μονάδες 6)

Απάντηση

Η $f(x) = \ln(2-x) - \frac{1}{x} + 3$, $x \in (0, 2)$ είναι συνεχής ως σύνθεση και πράξεις συνεχών συναρτήσεων.

Είναι $\lim_{x \rightarrow 0^+} f(x) = \lim_{x \rightarrow 0^+} \left[\ln(2-x) - \frac{1}{x} + 3 \right] = -\infty$ άρα υπάρχει $\alpha > 0$ πολύ κοντά στο μηδέν τέτοιο ώστε

$f(\alpha) < 0$, $f(1) = 2 > 0$ και $\lim_{x \rightarrow 2^-} f(x) = \lim_{x \rightarrow 2^-} \left[\ln(2-x) - \frac{1}{x} + 3 \right] = -\infty$ άρα υπάρχει $\beta < 2$ πολύ κοντά στο

2 τέτοιο ώστε $f(\beta) < 0$. Ισχύουν οι υποθέσεις του θεωρήματος Bolzano στα $[\alpha, 1], [1, \beta]$ οπότε υπάρχουν $x_1 \in (\alpha, 1)$ και $x_2 \in (1, \beta)$ τέτοια ώστε $f(x_1) = f(x_2) = 0$.

Η f είναι παραγωγίσιμη στο $(0, 2)$ ως σύνθεση και άθροισμα παραγωγίσιμων συναρτήσεων με παράγωγο

$$f'(x) = -\frac{1}{2-x} + \frac{1}{x^2} = \frac{1}{x-2} + \frac{1}{x^2} = \frac{x^2 + x - 2}{x^2(x-2)}$$

της οποίας το πρόσημο φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

Είναι $f'(x) > 0$ για κάθε $x \in (0, 1)$ και η f είναι συνεχής άρα $f \nearrow (0, 1]$ και το x_1 είναι μοναδικό. Είναι $f'(x) < 0$ για κάθε $x \in (1, 2)$ και η f είναι συνεχής άρα $f \searrow [1, 2)$ και το x_2 είναι μοναδικό.

x	$-\infty$	-2	0	1	2	$+\infty$
$x^2 + x - 2$	+	○	-	-	○	+
x^2	+		+	○	+	+
$x-2$	-			-	-	○
$f'(x)$				+	-	
f				↗	↘	

Είναι $f\left(\frac{1}{3}\right) = \ln\left(2 - \frac{1}{3}\right) - \beta + \beta = \ln\frac{5}{3} > 0$ αφού $\frac{5}{3} > 1$ άρα από θεώρημα Bolzano υπάρχει $x_0 \in \left(\alpha, \frac{1}{3}\right)$ τέτοιο ώστε $f(x_0) = 0$, όμως στο διάστημα αυτό μοναδική ρίζα της $f(x) = 0$ είναι το x_1 άρα $x_0 = x_1$ και έτσι $x_1 < \frac{1}{3}$.

Στα παρακάτω ερωτήματα, x_1 και x_2 είναι οι ρίζες που αναφέρονται στο ερώτημα Δ2.

Δ3. Να αποδείξετε ότι υπάρχει μοναδικό σημείο $M(\xi, f(\xi))$, με $\xi \in (0, 1)$, στο οποίο η κλίση της

γραφικής παράστασης της συνάρτησης f ισούται με $\frac{3f\left(\frac{1}{3}\right)}{1 - 3x_1}$. (Μονάδες 6)

Απάντηση

Η f είναι συνεχής στο $\left[x_1, \frac{1}{3}\right]$, παραγωγίσιμη στο $\left(x_1, \frac{1}{3}\right)$ άρα εφαρμόζοντας το ΘΜΤ στο $\left[x_1, \frac{1}{3}\right]$

έχουμε ότι υπάρχει $\xi \in \left(x_1, \frac{1}{3}\right) \subseteq (0, 1)$ τέτοιο ώστε $f'(\xi) = \frac{f\left(\frac{1}{3}\right) - f(x_1)}{\frac{1}{3} - x_1} = \frac{3f\left(\frac{1}{3}\right)}{1 - 3x_1}$ αφού $f(x_1) = 0$.

Η f' είναι παραγωγίσιμη ως άθροισμα ρητών συναρτήσεων με παράγωγο $f''(x) = -\frac{1}{(x-2)^2} - \frac{2}{x^3} < 0$ για κάθε $x \in (0, 2)$ άρα $f' \searrow (0, 2)$, επομένως το ξ είναι μοναδικό.

Δ4. Αν επιπλέον F και G είναι δύο αρχικές συναρτήσεις της συνάρτησης f στο διάστημα $(0, 2)$ με $F(x_1) = G(x_2) = 0$, να αποδείξετε ότι:

i) $F(x_2) + G(x_1) = 0$ (μονάδες 4)

ii) η εξίσωση $x_1 F(x) + x_2 G(x) = x_1 + x_2 - 2x$ έχει ακριβώς μία λύση στο διάστημα (x_1, x_2) .

(μονάδες 5)

(Μονάδες 9)

Απάντηση

i) Αφού F και G αρχικές της f τότε $F(x) = G(x) + c$ (1) για κάθε $x \in (0, 2)$ με $c \in \mathbb{R}$.

Για $x = x_1$ στην (1) είναι $F(x_1) = G(x_1) + c \Leftrightarrow c = -G(x_1)$ (2) και για $x = x_2$ στην (1) είναι

$F(x_2) = G(x_2) + c \Leftrightarrow c = F(x_2)$ (3) άρα από (2),(3) είναι $F(x_2) = -G(x_1) \Leftrightarrow F(x_2) + G(x_1) = 0$

2ος τρόπος

Επειδή F και G είναι δύο αρχικές συναρτήσεις της συνάρτησης f στο διάστημα $(0, 2)$ ισχύει

ότι $F'(x) = G'(x) = f(x) \forall x \in (0, 2)$ (1). Έχουμε ότι: $\int_{x_1}^{x_2} f(x) dx = \int_{x_1}^{x_2} f(x) dx \stackrel{(1)}{\Leftrightarrow}$

$\int_{x_1}^{x_2} F'(x) dx = \int_{x_1}^{x_2} G'(x) dx \Leftrightarrow [F(x)]_{x_1}^{x_2} = [G(x)]_{x_1}^{x_2} \Leftrightarrow F(x_2) - F(x_1) = G(x_2) - G(x_1)$

υπόθεση
 $\Leftrightarrow F(x_2) = -G(x_1) \Leftrightarrow F(x_2) + G(x_1) = 0$

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ: κατά συνέπεια η σχέση $F(x_2) + G(x_1) = 0$ με δεδομένο ότι $F(x_1) = G(x_2) = 0$ είναι μία ταυτολογία.

ii) Είναι $x_1 < x < 1 \Rightarrow f'(x) > f(x_1) = 0$ και $1 \leq x < x_2 \Rightarrow f'(x) > f(x_2) = 0$ άρα $f(x) > 0$ οπότε $G'(x) > 0$ για κάθε $x \in (x_1, x_2)$ άρα η G είναι γνησίως αύξουσα στο (x_1, x_2) .

Για κάθε $x_1 < x < x_2 \Rightarrow G'(x) < G(x_2) = 0$ για κάθε $x \in (x_1, x_2)$.

Έστω η συνάρτηση $h(x) = x_1 F(x) + x_2 G(x) - x_1 - x_2 + 2x$, $x \in [x_1, x_2]$.

Η h είναι συνεχής ως πράξεις συνεχών συναρτήσεων αφού F και G συνεχείς ως παραγωγίσιμες.

Είναι $h(x_1) = x_1 F(x_1) + x_2 G(x_1) - x_1 - x_2 + 2x_1 = x_2 G(x_1) - x_2 + x_1 < 0$ αφού $x_2 > x_1$, $G(x_1) < 0$ και $F(x_1) = 0$.

Είναι $h(x_2) = x_1 F(x_2) + x_2 G(x_2) - x_1 - x_2 + 2x_2 = x_1 F(x_2) - x_1 + x_2 = -x_1 G(x_1) - x_1 + x_2 > 0$ αφού $x_2 > x_1$, $G(x_1) < 0$ και $F(x_1) = 0$.

Άρα $h(x_1)h(x_2) < 0$.

Η h είναι παραγωγίσιμη στο $(0, 2)$ ως πράξεις άθροισμα παραγωγίσιμων συναρτήσεων με παράγωγο $h'(x) = x_1 F'(x) + x_2 G'(x) + 2 = x_1 f(x) + x_2 f(x) + 2 = (x_1 + x_2)f(x) + 2 > 0$ γιατί $x_1, x_2 \in (0, 2)$ άρα $x_1 + x_2 > 0$. Επομένως $h \nearrow [x_1, x_2]$ άρα η εξίσωση $h(x) = 0$ έχει μοναδική ρίζα στο (x_1, x_2) .